

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/176/174/96

NOWELIZACJA USTAWY ANTYABORCYJNEJ I JEJ KONSEKWENCJE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Przed dwoma miesiącami badaliśmy poglądy społeczeństwa na temat dopuszczalności przerywania ciąży, liberalizacji ustawy antyaborcyjnej i konsekwencji jej uchwalenia przez Sejm w końcu sierpnia bieżącego roku. Polacy zajęli wówczas niejednoznaczne stanowisko wobec legalizacji przerywania ciąży z tzw. wskazań społecznych, a więc ze względu na trudną sytuację materialną kobiety. Odsetki jej przeciwników i zwolenników niewiele się różniły. Zarazem jednak społeczeństwo nisko oceniło skuteczność dotychczasowej, a więc bardziej restrykcyjnej, wersji ustawy w ograniczaniu skali dokonywanych w naszym kraju zabiegów aborcji i w propagowaniu wartości życia ludzkiego od momentu poczęcia.

Po odrzuceniu projektu liberalizacji ustawy przez Senat, głównie głosami senatorów „Solidarności” i PSL, Sejm pod koniec października ponownie uchwalił jej nowelizację. Stało się tak mimo zaangażowania Kościoła katolickiego w działalność na rzecz zachowania *status quo* prawnej regulacji tej sfery życia.

Prezydent podpisał złagodzoną wersję ustawy antyaborcyjnej 20 listopada, po odbyciu spotkań zarówno z przeciwnikami, jak i zwolennikami nowelizacji. Badanie¹, którego wyniki prezentujemy, zrealizowane zostało tuż przed podjęciem decyzji w tej sprawie przez Aleksandra Kwaśniewskiego.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (78), 15-19 listopada ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1134).

PRAWNE REGULACJE ABORCJI

Podobnie jak przed dwoma miesiącami zapytaliśmy respondentów o najważniejszy ich zdaniem sposób prawnego uregulowania przerywania ciąży. Dało to możliwość prześledzenia, czy i jaki wpływ na opinię społeczną miały toczące się w tym okresie spory wokół nowelizacji ustawy antyaborcyjnej. Mimo że poglądy na ten temat są, ogólnie rzecz biorąc, dość stabilne i od września nie nastąpiły znaczne zmiany w postawach ankietowanych, jednak wydaje się, że argumenty zwolenników liberalizacji warunków dopuszczalności przerywania ciąży spotkały się z nieco większym zrozumieniem. Od czasu przeprowadzenia ostatniego badania nieco się zmniejszył bowiem (o 5 punktów) odsetek respondentów, którzy uważają, że aborcja powinna być całkowicie lub częściowo zakazana. Towarzyszy temu niewielki (4-punktowy) wzrost liczby osób opowiadających się za nieograniczonym przyzwoleniem na przerywanie ciąży. Aprobata takiego rozwiązania najbardziej, bo aż o 22 punkty procentowe, wzrosła wśród bezrobotnych

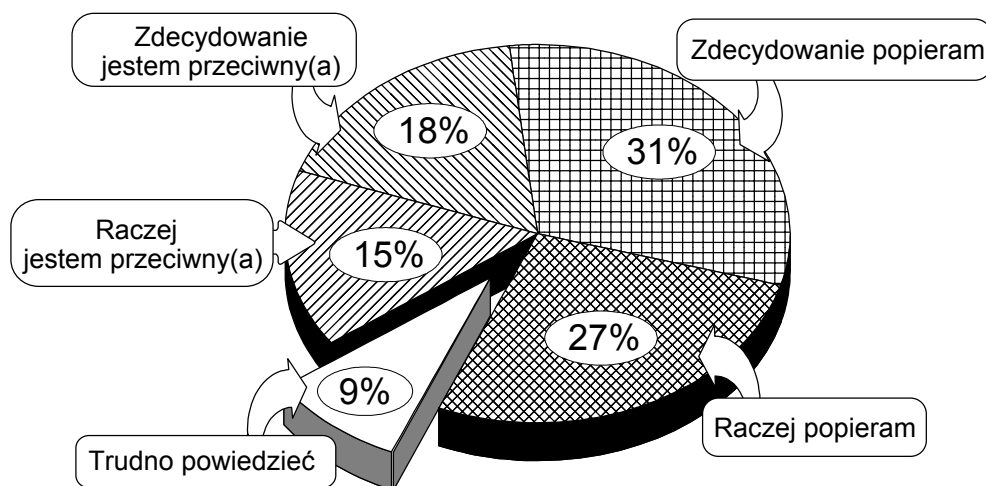
Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, przerywanie ciąży powinno być:	Wskazania respondentów według terminów badań									
	XI '90	IX '91	III '92	IV '93	V '94	VII '94	X '95	III '96	IX '96	XI '96
- dozwolone bez żadnych ograniczeń	19	22	26	23	18	22	18	13	15	19
- dozwolone, ale z pewnymi ograniczeniami	34	35	35	41	42	37	36	41	35	35
- zakazane, ale z pewnymi wyjątkami	26	22	22	20	22	21	23	29	27	24
- całkowicie zakazane	14	12	10	10	9	14	14	10	17	15
Trudno powiedzieć	7	9	7	6	9	6	9	7	6	7

Złagodzenie ustawy antyaborcyjnej popiera ponad połowa ankietowanych, natomiast przeciwny temu jest co trzeci respondent.

RYS. 1. SEJM ZMIENIŁ PRZEPISY DOTYCZĄCE ABORCJI. NOWE PRAWO ZEZWALA NA PRZERYWANIE CIĄŻY KOBIECIOM, KTÓRE MAJĄ CIĘŻKIE WARUNKI ŻYCIOWE LUB TRUDNĄ SYTUACJĘ OSOBISTĄ. CZY PAN(I), OSOBIŚCIE, POPIERA CZY TEŻ JEST PAN(I) PRZECIWNY(A) WPROWADZENIU TEGO PRAWA?

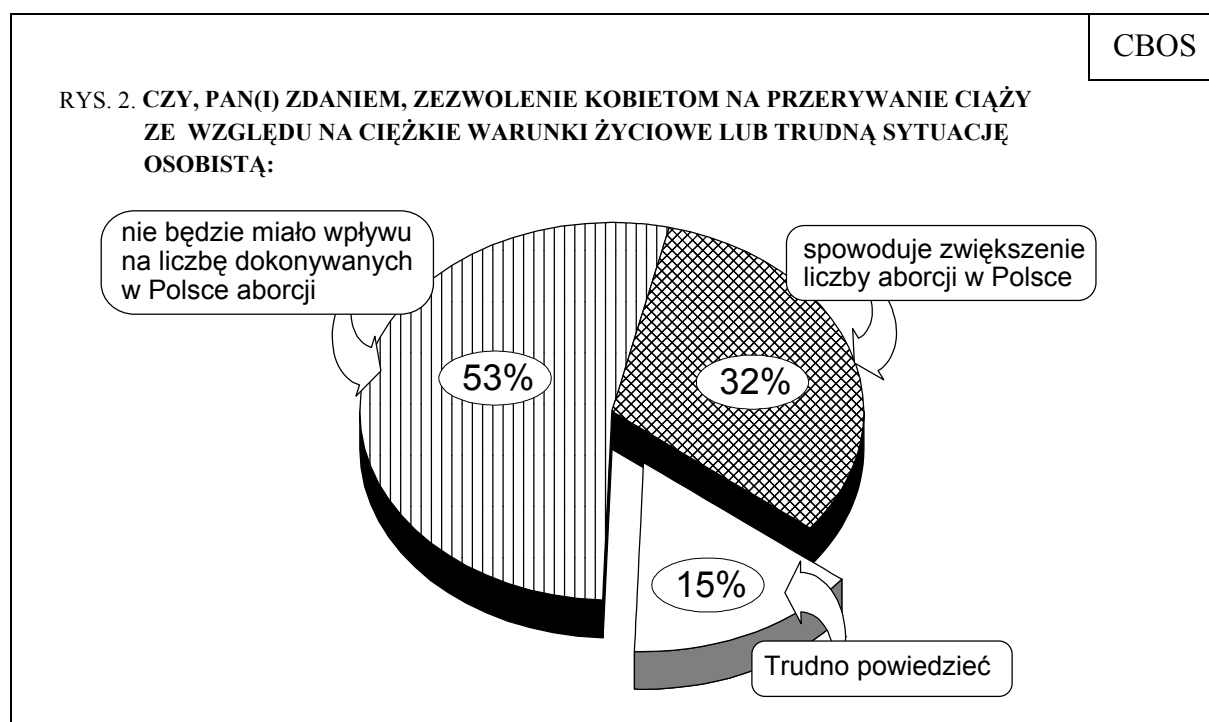

Ocenę przyjętych przez Sejm rozstrzygnięć różnicuje przede wszystkim aktywność religijna respondentów oraz, choć w mniejszym stopniu, ich orientacja polityczna. Zwolennikami liberalizacji ustawy są najczęściej osoby nie uczestniczące w praktykach religijnych lub robiące to sporadycznie, a także ankietowani deklarujący lewicowe lub centrowe poglądy polityczne². Przeciwnie stanowisko przeważa wśród respondentów najczęściej biorących udział w praktykach religijnych oraz identyfikujących się z prawicą. Akceptacja zliberalizowanej ustawy antyaborcyjnej rośnie ponadto wraz ze wzrostem wielkości miejsca zamieszkania - najczęściej wyrażają ją mieszkańcy dużych miast. Nowelizację w większości aprobuje także respondenci młodszy, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim, bezrobotni (jest to grupa w której uzyskano najwyższy - 78% - wskaźnik poparcia dla przyjętych rozwiązań legislacyjnych), pracownicy fizyczno-umysłowi oraz robotnicy niewykwalifikowani. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród grup społeczno-zawodowych złagodzenie ustawy antyaborcyjnej spotkało się z największym sprzeciwem kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatnych przedsiębiorców.

² Zob. tabele aneksowe.

KONSEKWENCJE LIBERALIZACJI USTAWY ANTYABORCYJNEJ

Jednym z najistotniejszych argumentów wysuwanych przez przeciwników liberalizacji warunków dopuszczalności przerywania ciąży było stwierdzenie, że doprowadzi ona do wzrostu liczby wykonywanych w Polsce aborcji.

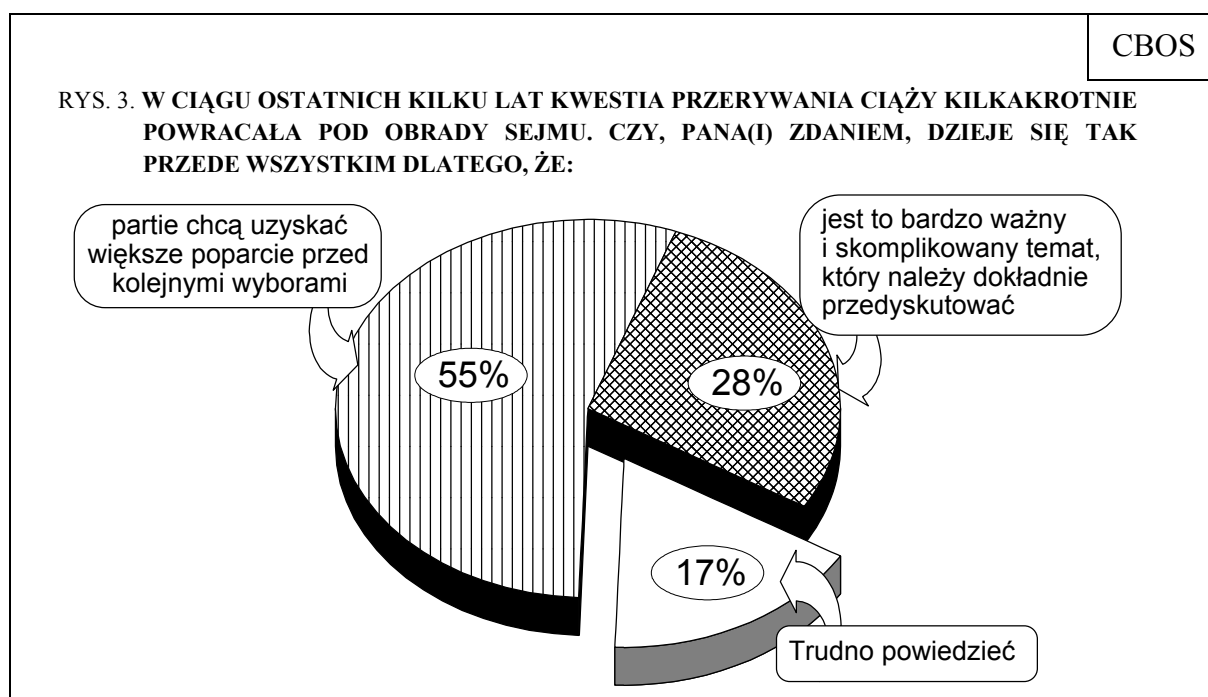

Przekonanie to podziela co trzeci badany. Jednak ponad połowa respondentów nie zgadza się z tą opinią, sądząc, że złagodzenie tej ustawy nie będzie miało wpływu na skalę tego zjawiska w Polsce. Potwierdza to uzyskane wcześniej, a przytoczone na wstępie, opinie społeczeństwa o raczej niewielkiej skuteczności prawnych instrumentów regulowania tej sfery życia.

Argument o wpływie liberalizacji omawianej ustawy na wzrost liczby zabiegów przerywania ciąży częściej przekonuje przeciwników aborcji, natomiast zwolennicy nowelizacji odnoszą się do niego sceptycznie.

ABORCJA A POLITYKA

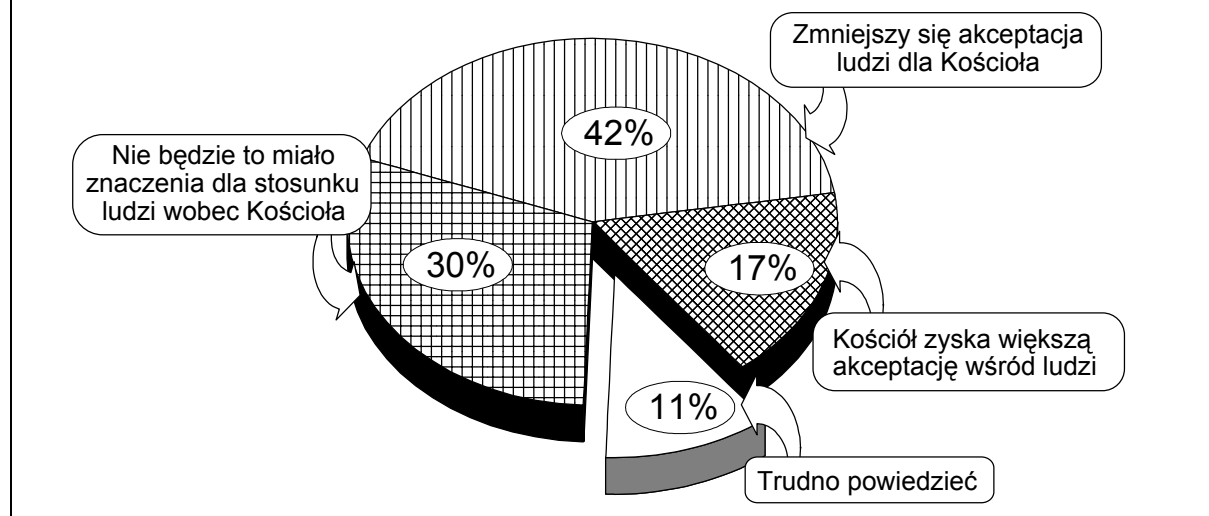
Partiom dążącym do złagodzenia poprzedniej wersji ustawy zarzucano kierowanie się przede wszystkim chęcią powiększenia swojego kapitału politycznego, a nie rzeczywistą troską o los kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej. Opinie te w dużym stopniu zbieżne są z odczuciami respondentów.

OCENA STANOWISKA KOŚCIOŁA

Kościół katolicki sprzeciwiając się legalizacji aborcji z przyczyn społecznych podejmował działania, aby temu zapobiec. Między innymi apelował do posłów, by nie zmieniali decyzji Senatu, odrzucającej znowelizowaną wersję ustawy antyaborcyjnej, wspierał także ruchy „obrońców życia”. Bardzo silnie podkreślał również swoje stanowisko wobec aborcji, przypominając, że jej dokonanie powoduje ekskomunikę.

RYS. 4. KOŚCIÓŁ KATOLICKI SPRZECIWI SIĘ KATEGORYCZNIE PRZERYWANIU CIĄŻY. CZY, PAN(I) ZDANIEM, DZIĘKI SWOJEJ ZASADNICZEJ POSTAWIE KOŚCIÓŁ ZYSKA WIĘKSZĄ AKCEPTACJĘ WŚRÓD LUDZI CZY TEŻ NIE?

Znaczna część respondentów uważa, że taka postawa Kościoła doprowadzi do zmniejszenia jego akceptacji w społeczeństwie. Jednocześnie jednak prawie połowa ankietowanych jest zdania, że nie będzie to miało wpływu na stosunek ludzi do Kościoła lub zwiększy jego aprobatę.

★

★

★

Opinie społeczeństwa o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, liberalizacji ustawy antyaborcyjnej i konsekwencjach wejścia jej w życie, a także motywach jej uchwalenia przez Sejm są dalekie od jednoznaczności. Polacy odrzucają wszakże skrajne rozstrzygnięcia legislacyjne dotyczące problemu przerywania ciąży. Opowiadają się raczej za zakazem aborcji, dopuszczając jednak pewne wyjątki, bądź za jej prawnym usankcjonowaniem, zakładającym wszakże ograniczenia w dostępie do niej. Ponad połowa badanych akceptuje nowelizację ustawy antyaborcyjnej, sądząc, że nie spowoduje ona zwiększenia się liczby dokonywanych w Polsce zabiegów przerywania ciąży.